

På organisert tur

Av Vigdis Heimly

Den første antydningen til organiserte turer, var foreningens førervirksomhet. I årsskriftet fra 1897 fremgår det at Lars Østby var fører på Storerikvollen, Kristen Nedal var fører på Nedalshytten, og Hr. W. Meisterlin var fører på Trolldheimshytten. Føreren var forpliktet til å bære inntil 12 kg for turistene, og han skulle alltid medbringe kart og kompass. En tur med fører fra Nedalshytten til Storsylen kostet i 1924 kr. 12.

Trondhjems Turistforenings generalforsamling besluttet 8. mai 1930 å opprette en turkomité som besto av 8 personer og var ledet av understasjonsmester Haakon Aas. Han var komitéens leder i en årrekke.

Den første fjellturen kom i stand 14 september 1930 og gikk til Igelfjellet i Rennebu. 131 personer deltok. Fellestorene var en suksess fra første stund og det ble arrangert en ny tur til Munken på Fosen allerede 14 dager senere. De mest populære turene var i begynnelsen vårturene på ski. Den første vårturen gikk fra Storlien via Damhytten ved Fjergen til Meråker. 300 (!) personer var med på turen.

Helt problemfritt var det imidlertid ikke på den tida heller: Den planlagt vårturen fra Kotsøy til Singsås måtte avlyses på grunn av manglende oppslutning, men høstturen til Fonnfjellet i Meråker ikke kunne gjennomføres på grunn av snøvær.

Turkomitéen hadde et godt samarbeid med Norges Statsbaner, noe som ikke minst skyldtes at komitéens formann også var jernbanemann. Turkomitéen arrangerte også mange båtturer. Eksempler var turer til Tautra, Kyrksæterøra, Levanger, Frosta og Inderøy.

I jubileumsårboka fra 1937 finner vi følgende om fellestorene: *Det er mange ting som kan være medvirkende til at folk ikke kommer seg til fjells - mangel på penger, savn av passende følge, mangel på initiativ o.l. For slike kommer fellestorene som en kjær anledning til å legge fjellet under skiene eller støvlene. Fjellturene er billige, der er alltid hyggelige folk med og førerskapet er det beste. Derfor lokkes folk med som ellers ser det som et veldig tiltak å gjøre seg en høifjellstur. Og den som først har fått smaken på fjellet - kanskje helst på vårparten når skaresneen brenner i solen - vil atter lokkes inn i fjellets eventyrverden. Ofte har turene ført deltagerne op i et terreng som ligger utenfor det egentlige og benyttede turstrøk, og således bidratt meget til å øke publikums kjennskap til hva vi har av naturherligheter her i Trøndelag. Også sett fra det synspunkt har fellestorene hatt sin store misjon.*

Under krigen ble det ikke arrangert fellestore, men aktiviteten ble tatt opp

igjen i 1946. Båtturer kunne da ikke gjennomføres på grunn av drivstoffmangel, og det var også vanskelig å få i gang et nytt samarbeid med NSB. Den eneste turen som ble gjennomført det første etterkrigsåret var en tur til Vassfjellet. Båtturene tok seg opp igjen og rundt 1950 hadde foreningen 4 fjordturer med "Fru Inger" med ialt 1316 deltagere. Båtturene var også svært populære på denne tida; 258 personer var med på tyttebærtur til Kopperå. De plukket tilsammen 2500 liter bær. Påmelding til turene forgikk på den tiden på utlagt liste hos bokhandler F. Brun og kjøpmann Arne Rønning.

Helt frem til på slutten av 50-tallet arrangerte foreningen ikke fjellture som gikk over flere dager. Programmet inneholdt imidlertid mange interessante turer i nærrområdene, som bl.a. fugleturer i Bymarka og botanisk tur til Byneset. I årboka for 1960 er det gjennomført 11 kveldsturer, sannsynligvis i Bymarka. Det ble også arrangert heldagsturer med buss, men det var fortsatt vårskiturene til Storlien var mest populære. Her gikk man etterhvert over til å legge opp flere ulike turtilbud fra Storlien avhengig av interesse og dagsform. Turen ble alltid avsluttet med middag på Høgfjellet Turisthotell.

Fellestorene fikk mindre oppslutning utover på 60-tallet, og komitéen avsluttet sin virksomhet etter 1968-sesongen. Det ble fortsatt arrangert noen få faste turer i året, som førpasketur og et par sommerturer. Foreningen mistet også mange av sine faste turledere i denne perioden. Turkomitéen kom igang igjen i 1975, og det ble arrangert et turlederkurs i 1976 med 20 deltagere. Aktiviteten ble igangsatt igjen under mottoet: Tallrike, Trivelige Turer. Etter styrevedtak ble komitéens navn endret til Trondhjems Turistforenings Turgruppe. Hovedoppgaver skulle være å arrangere vanlige fellestore, utarbeide turprogram og arrangere eliteturer og samle særlig interesserte ungdommer for fjellsport. Formann i Turgruppen var Tore K. Moe. Organisasjonsmessig ble styret i turgruppen delt i to; En del som var ansvarlig for fellestorene (Turkomitéen) og en som var ansvarlig for all intern aktivitet (Fjellsportgruppa). Roar Nålsund var ansvarlig for Fjellsportgruppas aktivitet.

Nye tilbud som brekurs på Svartisen og snøhulekurs kom til.

I 1979 ble Turgruppen omorganisert, slik at Fjellsportgruppa ble en egen gruppe og Turkomitéen ble igjen hetende Turkomitéen. Førpasketurene i Trollheimen og Sylene var svært populære. Andre populære turer var Mogopturen til Dovre og helgeturer til Gjevilvasshytta og Nedalshytta. Frem mot 1985 var det igjen en periode med forholdsvis lav aktivitet i turkomitéen, men aktiviteten tok seg igjen opp etter at Carl S. Bjurstedt og Ivar Maske kom inn i komitéen.

Turkomitéen består i dag av Ivar Maske, Anne Lutterloh, Sissel Waagbø, Ola Magne Sæther, Vigdis Heimly og Lillian Svingen. Lillian har ansvaret for turene på TT-kontoret. Komitéen har et godt samarbeid med Fjellsportgruppa. Mange av turlederne rekrutteres fra Fjellsportgruppa, og vi har også et godt

kurssamarbeid. Vi har tilgang til en fast base av turledere som vi er svært glade for at vi har kunnet få beholde i så mange år. Det hender at vi lurer på om det skyldes Ivars rakfisk at de holder ut. Sesongen avsluttes nemlig hver høst med rakfiskfest. Den ble i 1992 holdt på Dindalshytta i sammenheng med et turlederkurs, men den blir ellers holdt hos Ivar. Ivar er turkomitéens sosiale overhode og er en svært populær turleder.

Vi har etterhvert et bredt spekter av turer og det forsøker vi også å opprettholde. Turprogrammet for 1994 dekker 24 turer og 1 kurs i fjellorientering. Vi forsøker hvert år noen nye turer på programmet som vi i turkomitéen synes høres fristende ut, men det er ikke alt som faller i like god jord. Det var f.eks. ingen som ville bli med på kanotur til Hitra. Av en eller annen merkelig grunn, er det også vanskelig å få med folk til svensk side av Sylene.

Tematurene må stadig fornyes, men her er det mye interessant å ta fatt i. I mange år har vi vært så heldige å ha med oss professor Olav Gjærevoll på botanisk vandring i Trollheimen. Disse turene har alltid hatt lange ventelister. Nå har vi fått med oss førsteamanuensis Arne Espelund på kulturtur til de området mellom Meråker og Selbu. Dette er også en svært interessant tur.

Andre nye turtyper for oss har vært turer for barn og utenlandsturer. Vi har også satset på å få igang flere turer i Bymarka igjen, og fjorårets tur langs gamle TT-stier med bymarkshistorikeren Kristen Aspaas var svært populær. Hva som kommer med i programmet er ellers avhengig av ønsker fra turdeltakerne våre. Vi er svært takknemlige hvis vi får tilbakemeldinger med forslag til nye turer. Vi tar ellers imot både ris og ros med takk, slik at vi kan forbedre oss.

I foreningens årbok fra 1932 finner vi en artikkel som handler om fellesturvirkomheten. Her fremheves spesielt fjellturenes velsignede virkning på kropp og sjel. En tur vekk fra hverdagens ensformige timeplan skaper ifølge artikkelforfatteren nye, glade mennesker. Det samme gjelder sikkert i like stor grad i dag.

To fellesturer

Av Terje Moxness

For 20 år siden regnet vi oss for å være spreke fjellvandrere, kona mi og jeg. Vi var uten barn, og hadde i ungdommen under ei lang studietid vært ivrige til å oppsøke naturen og fjellet både sommer og vinter. Turistforeningenes rutenett og hytter var kjent for oss i store deler av Sør- og Midt-Norge.

Vi stiftet familie og fikk tre gutter, som gjorde at vi måtte endre på fritidsvanene. Senere har også arbeidet vårt krevd mye, og mulighetene for lange turer i fjellet ble ikke lenger de samme. Dagsturer i skog og mark med utgangspunkt hjemmefra, og fra vår egen hytte, har vi imidlertid tatt sammen med guttene fra de var helt så. De tre guttene er blitt glade i naturen, sikkert både på grunn av arv og det miljøet de har vokst opp i. De er nå i alderen 15 til 19 år, og lysten til tkesturer i Turistforeningens rutenett er våknet for alvor også hos dem. Vår eldste sønn har deltatt på egen hånd ved flere fellesturer i TTs regi sommers tid de siste årene.

Påska 1993 deltok også yngstemann, som da var 14 år gammel, sammen med far på førpasketur i Trollheimen. Dette var hans første lange tur over fem dager vinters tid i fjellet med ski og egen tung sekk. Fellesturen i regi av TT sammen med to ledere og 10 andre fjellvandrere ble en stor og minnerik opplevelse, både for gutten og meg selv. Topp skiføre med skare og sol fra skyfri himmel nesten hver dag gjorde også sitt til at det ble en enkelt tur, selv om etappen i Trollheimen kan synes lange og tunge.

Ruta var slik:

- 1. dag:** Tog fra Trondheim til Oppdal og videre i minibuss til Nerskogen. Derfra på ski til Jøldalshytta.
- 2. dag:** Fra Jøldalshytta til Trollheimshytta over Langvatnet på nordsida av Trollhetta.
- 3. dag:** Dagstur til toppen av Snota.
- 4. dag:** Fra Trollheimshytta over Svarthamran til Gjevilvasshytta.
- 5. dag:** Fra Gjevilvasshytta via Skarvatnet og over Blåøret og ned til Oppdal. Deretter toget tilbake til Trondheim.

De to lederne loset oss sikkert og greit gjennom Trollheimen. Vi ble raskt som en stor familie, hvor også den enkeltes mer spesielle ønsker om ekstra opplevelser og fysiske utfoldelser ble tatt vare på. I det gode været delte vi oss i to grupper tre av dagene, og de sprekeste forlenget dagsturene med bestigning av Gråfjellet, Blåhø og Nord-toppen av Trollhetta. Aldersspredningen i gruppen var stor, fra 14 år til godt over 60, men det ble mer en berikelse for